

SÆRTRYK AF
FRA NATIONALMUSEETS
ARBEJDSMARK
1942

VÆVE I ETNOGRAFISK SAMLING

AF MARGRETHE HALD

NAAR man nu til Dags gør Bekendtskab med Vævehaandværkets fremskredne Teknik, faar man det Indtryk, at der nødvendigvis maa mange Hjælpemidler og Redskaber til. Dette kan let virke afskrækkende paa den, der har Lyst til at dyrke Vævning for Tidsfordriv og Fornøjelse; men heller ikke hos den, der øver Faget som Erhverv, vinder Kravet om mange Apparater Sympati, idet disse let kommer til at udviske Haandens Præg og gøre Afvigelsen fra Maskinarbejdet illusorisk. Eet er imidlertid sikkert, vil man prøve at se Vævningen i historisk Belysning, at finde dens Udviklingslinie, maa man søge at slippe af med sine tilvante Forestillinger om, hvor meget der skal til, naar man vil væve. Da maa Problemet vendes om og stilles saaledes: Hvor *faa* Hjælpemidler kan man klare sig med? En lille Rundtur igennem Etnografisk Samling vil kunne hjælpe til at besvare Spørgsmaalet. Der vil man i alle Fald faa Lejlighed til at gøre den befriende Iagttagelse, at mangfoldige Mennesker Jordan over, der har været yderst sparsomt forsynet med Hjælpemidler, dog har kunnet frembringe Produkter, som er i Stand til at kalde paa vor Beundring og fryde vort Øje.

Egentlig er det allermest fængslende at se, hvad der kan fremstilles ganske uden Redskaber; der er saaledes Flettearbejder, som baade med Hensyn til Omfang og Mønsterdannelse kan være Vævning saa lig, at det er vanskeligt at afgøre, om de bør regnes til den ene eller den anden Gruppe. Imidlertid er det ikke Hensigten her at dvæle ved de særlig fremragende Arbejder; jeg skal kun give eet Eksempel fra Grænselandet mellem Vævning og Fletning og vælger med Overlæg et yderst beskedent Tekstilarbejde, en *Slynge*. Etnografisk Samling ejer to Eksemplarer, Fig. 1 a og b. Den første er købt i Bethania i Palæstina, hvor baade Mænd og Kvinder fremstiller den Slags „Vaaben“ til Legetøj for Drengene. Det kan i Forbigaaende være værd at bemærke dette Vidnesbyrd om en Traditions Ælde paa et Omraade som Sport og Barneleg, for læste vi ikke alle i Skolen, at det just var med en Slynge, David fældede Goliath? Og vil nogen gøre Indvendinger eller ytre Skepsis angaaende Bevisførelsens Styrke, kan det i alle Fald fastholdes, at Stykket baade i typologisk og teknisk Henseende synes af urgammel Oprindelse.

Slyngen Fig. 1 a bestaar først og fremmest af et Midtstykke, der er svagt kuplet for at holde paa Stenen; det er ca. 11 cm langt og halvt saa bredt. Dette Parti er, efter

hvad jeg har kunnet skaffe oplyst, udført i en Slags „Fingervævning“, aabenbart uden Redskab. Endvidere er Slingen forsynet med to Snore, henholdsvis 43 og 49 cm lange; den længste slutter i en Løkke, bestemt til at skydes ind over Pegefingeren, medens den korte Snor, som skal slippes, naar Slingen er i Fart, og

Stenen skal svinges ind i Maalet, maa kunne glide let ud af Haanden. Snorene er udført i en Slags Firfletning (Analysen vist paa Fig. 2), en Teknik, som ogsaa danske Drengene har kendt, men — mærkelig nok — hos os blev den vist ikke anvendt til Slinger, men derimod til *Piskefletning*, som før var et yndet Tidsfordriv mellem Hyrdedrengene i de ledige Timer paa Marken. De danske Bondekoner kantede forhen deres Skørter med Snore af samme Art, knyttede ved Hjælp af „Knopstokke“. Den persiske Slinge Fig. 1 b har sværere Snore, men de er i Virkeligheden udført efter samme Princip, blot med et større Antal Traade. Teknikken er meget udbredt; den kendes ligefra Færøerne til Øerne i Stillehavet.

Betragter man nu de egentlige Væve og de dertil hørende Smaaredskaber, bemærker man straks, at deres Fremstilling ikke har sat Ejerne i store økonomiske Vanskeligheder. Vævene kan være meget forskellige i Udformning, men Brikvæven bærer vist Prisen med Hensyn til Lidenhed; den er i Lommeformat. En Brikvæv bestaar af en Samling tynde kvadratiske Plader, som undertiden kun maaler 5—6 cm i Kant.

Hver Plade er forsynet med et Hul i hvert Hjørne, og i Hullerne trækkes Traade, som spændes stramt op. Brikkerne stilles paa Kant og vendes i Traadretningen, og ved Bevægelser frem og tilbage i Planretningen kan dannes forskellige „Fag“ eller „Skel“, d. v. s. Mellemlum mellem Traadlagene, hvori Islætten kan føres ind. I Almindelighed er Brikkerne dannet af Træ eller Ben — man hører undtagelsesvis om noget saa fornemt som Brikker af Elfenben, — men de mest forskelligartede Materialer, saasom Spillekort og Fiskekind, har fundet Anvendelse, og de her afbildede Stykker (Fig. 3) er lavet af Kamelskind. De stammer fra Damaskus.

Beduinerne skal efter Sigende anvende en meget simpel Væv, hvorpaa de er i

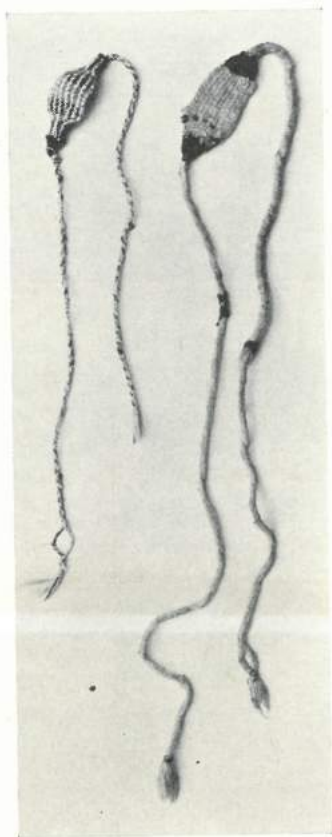

Fig. 1. a b
Slinger (til Stenkastning). a fra Bethania, b fra Persien.

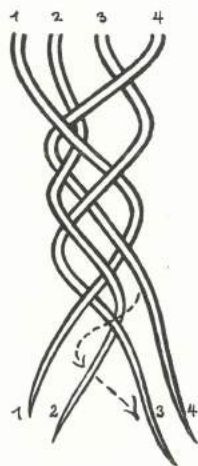

Fig. 2. Analyse af Snorene i Slingen Fig. 1 a.

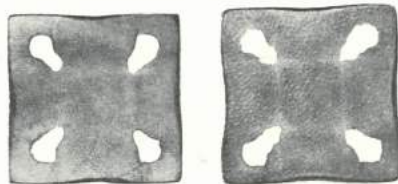

Fig. 3. Vævebrikker af Kamelskind. Gave fra Mary G. Crowfoot.

Stand til at fremstille ret indviklede Mønstre. Traadene deles op i forskellige Lag ved Hjælp af „Skelpinde“, og som saadanne bruges *Ribben af Kamel*, vel sagtens det bedste og billigste Materiale indenfor Beduinernes Distrikter. I Tilslutning hertil kan bemærkes, at Vævesværdet, det Redskab, hvormed man slaar Traadene sammen i en primitiv Væv, ved en gammel færøisk Væv er dannet af *Hvalben*, der

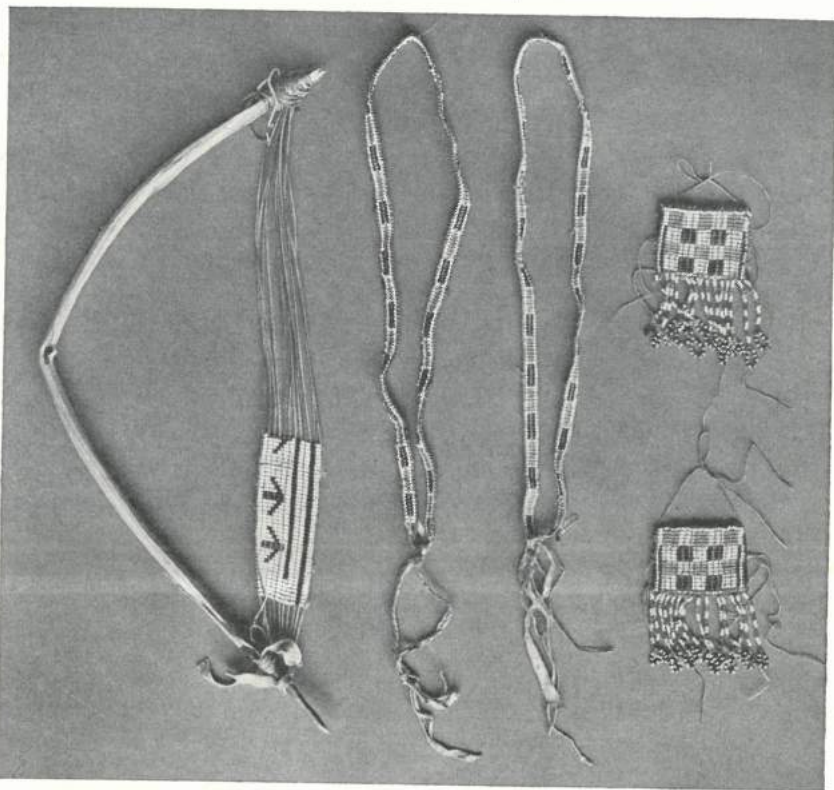

Fig. 4. Perlevæv og Perlearbejder fra Naskapi-Indianerne i Labrador.

er et glat og vægtigt Stof og altsaa velegnet til Formaalet; Færøerne har som bekendt heller ikke Overflod af Træ.

Hos Naskapi-Indianerne i Labrador bruges en lille Perlevæv, der er mere bemærkelsesværdig ved Formen end just ved Materialet (Fig. 4). Den bestaar af en simpel Trægren, bøjet let som en Flitsbue, saa Spændingen kan holde Kædetraadene i Stræk. Kæden bestaar forøvrigt slet ikke af Traade men af fine Strimler af blødt, ufarvet, nærmest hvidt Skind af Karakter som Vaskeskind, af de indfødte kaldet „Babicher“. Perlerne ligger alle paa Tværtraadene, og Skindstrimlerne ses overalt tydeligt ind imellem som lodrette Striber. Sammenstillingen af de blanke Glasperler og det matte Skind giver en behagelig Materialelevirkning. Farverne, der er klart røde, gule, blaa og grønne, træder fint frem paa Baggrund af den lyse, bløde Bund. Virkningen svarer udmærket til Ornamentikken paa de Dragter, Stammen bærer; de er i Reglen af lyst, garvet Skind, prydet med paamalede Borter i klare Farver. At Perlerne er højt værdsat af Naskapi-Indianerne fremgaar af, at

de skænkes sammen med Tobak som Offergaver efter en heldig udført Bjørnejagt, og den Mand, som opfører Danse i samme festlige Anledning, bærer brede Perlebaand om Haaret. Forøvrigt bruges Perlearbejderne som Smykker af Stammens Kvinder, de smalle Baand som Haarbaand, og de to smaa firkantede Stykker med nedhængende Frynser er en Art

Hængesmykker, beregnet paa at anbringes i Haaret over Ørene, en Placering, der forøvrigt svarer til den, Skrydstrup-Pigen havde givet de Guldspiraler, hun havde i Haaret.

Ved Perlevæven har man aabenbart fundet det overflødig at indføre

Foranstaltninger for en regelmæssig Opdeling af Kæden. Dog er der ved de fleste primitive Væve gjort Tilløb til en vis Rationalisering af Arbejdet; det udbyder nemlig væsentlige Fordele at kunne skille Traadene i to Lag ved eet Greb i Stedet for med Møje og Besvær at dele Traadene med Haanden, hver Gang en Skudtraad skal føres ind gennem Kæden. Hos Indianerne i Zuni i Ny-Mexico bruges en

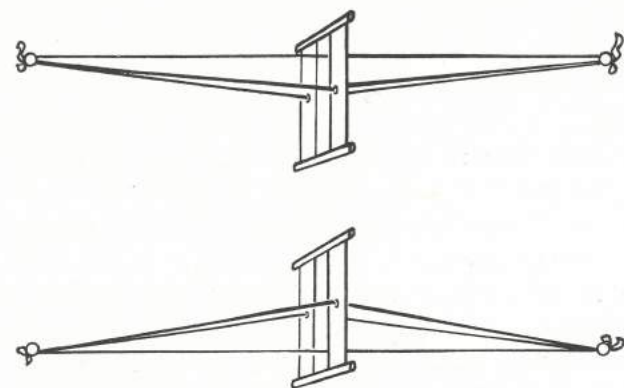

Fig. 6. Skematisk Fremstilling af Vævene Fig. 5 b og c i de to forskellige Stillinger, som kræves for Vævning af Toskaft.

nedad og kommer til at danne Underlaget i Kæden, medens Traadene i Spalterne ligger frit og forbliver paa Plads. Hæves Væven, kommer Traadene i Hullerne til at danne

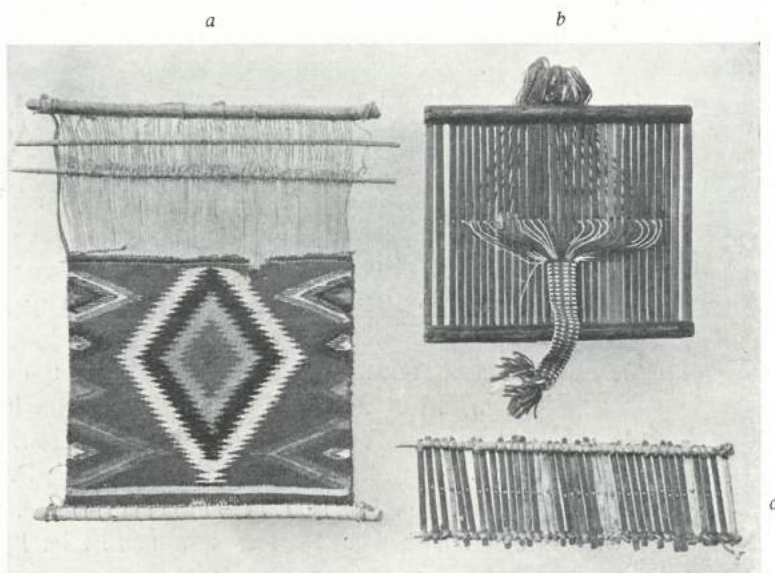

Fig. 5. a Væv fra Navaho-Stammen. b „Vævespæld“ fra Tsimshian-Indianerne. c Vævekam fra Zuni i Ny-Mexico.

Baandvæv, bestaaende af en Række flade Pinde, som er snøret til et Par vandrette Stænger med Skindstrimler (Fig. 5c). Paa Midten af hver Pind findes et Hul, hvorigennem en Kædetraad trækkes, gennem Spalterne mellem Pindene drages ligeledes en Traad. Kæden spændes derpaa stramt op og ved en Bevægelse af Væven i op- eller nedgaaende Retning bliver det muligt at danne „Skel“. Sænkes Væven, tvinges Traadene i Hullerne

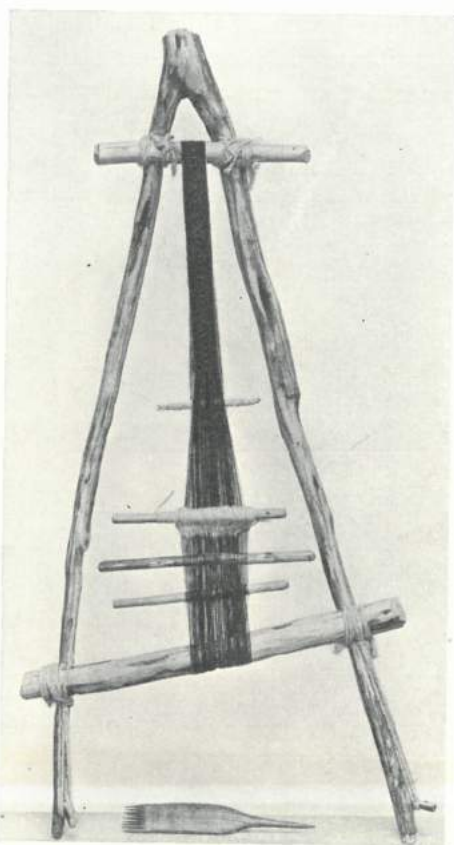

Fig. 7. Navaho-Indianernes Baandvæv. Kæden løber rundt over de to vandrette Stænger og ligger saaledes i to Lag.

5 o. s. v. Traadene med lige Nummer, f. Eks. Nr. 2, 4, 6 o. s. v. maa derimod ligge over en anden Pind, „Skelstokken“, og hermed er tilvejebragt Mulighed for at hæve og sænke de to Traadlag skiftevis; der kan altsaa væves Toskaft. Det er dette Princip, som er mest anvendt i primitiv Vævning, og det forekommer f. Eks. ved Væven Fig. 5 a, som stammer fra Navaho-Indianerne. Denne Væv bestaar blot af fire Pinde. Mellem den øverste og underste Stang er Kæden gjort fast; den tredie Pind, som bærer Løkkerne, er Sølstocken, og den fjerde er Skelstokken. Mønstret, som danner fine, aftrappede Linier og straaleformige Figurer, fremstilles paa fri Haand, og Virkningen beror alene paa Farveskiftet. Stofbredden er her kun ca. 40 cm, men Navaho-Indianerne væver dog

Overlag, idet Traadene i Spalterne stadig forbliver i deres Stilling (Fig. 6). Paa denne Maade kan fremstilles saakaldt *Toskaft* eller *Lærredsvævning*, som er den enkleste af alle Vævearter. Tværtraadene skal skiftevis gaa over een og under een af Længdetraadene, ganske som i en almindelig Strømpestopning, om den ellers er korrekt udført.

Væve af denne Type har ret stor Udbredelse; de kendes saaledes ogsaa hos Tsimshian-Indianerne paa Amerikas Nordvestkyst (Fig. 5 b) og hos Lapperne. I Skandinavien, Tyskland og England har de været kendt endnu tæt til vore Dage. Mange Danske vil maaske huske „Vævespjældet“, en lille Strømpebaandsvæv af denne Art fra Musæumsbesøg, og Princippet gaar forøvrigt igen i Rammevæven, som nu er kommet i saa stor Yndest herhjemme.

Den almindeligste Form for Opdeling af Traadene bestaar dog i Brugen af *Søl* og *Skelstok*. Ved *Søl* forstaar man en Række Traadslynger, som hviler over en Stang, kaldet *Sølstokken*, der ligger paa tværs over Kæden. Herfra løber Slyngerne ned omkring de Traade, man ønsker at løfte, i Almindelighed hveranden Kædetraad, f. Eks. Nr. 1, 3,

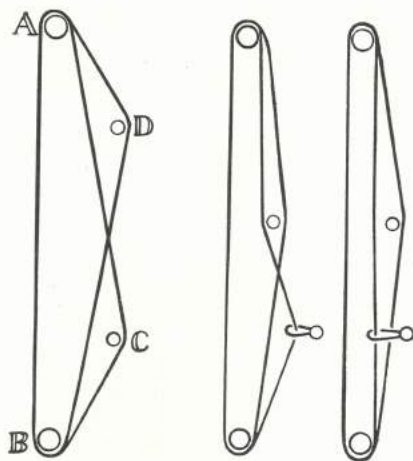

Fig. 8 a viser Kædeoplægningen, Fig. b og c Profilbilleder af Kæden, anbragt i Væven Fig. 7.

ogsaa store Tæpper paa lignende enkel Maade; der rejses blot et Par lodrette Pæle, som foroven slutter i en Gaffel, og deri hviler den bærende Tværbom.

At Navaho Stammen forøvrigt er Folk med udpræget Sans for at indrette sig vil fremgaa af Væven Fig. 7. Den er dannet af en ganske simpel Træklov, der stilles med Spidsen opad, og forneden er Grenene atter delt, saa den faar ligesom en Slags Fødder at staa paa. Før Vævningen kan begynde, maa Kæden lægges op, og det sker paa følgende Maade. Væversken rammer fire Pæle i Jorden i Stilling til hinanden som Punkterne *A, B, C, D* paa Skema Fig. 8 *a*. Garnet vindes op i fortsat Forløb, og Traaden afbrydes kun, hvis Farveskifte skal indføres. I hver Omgang skal Traaden løbe udenom Pæl *A* og *B*, medens den kun tager *C* hveranden Gang og *D* hveranden. Det er Formaalet hermed at dele Traadene lige. Naar Forberedelserne er gjort, overføres Kæden til Væven; i Omdrejningerne ved *A* og *B* indskydes to svære Rundstave, som snøres fast foroven og forneden i Væven; over Traadene, som gik udenom Pæl *C*, lægges en Søl-stok med Søller og i Skellet ved Pæl *D* indføjes en Skelstok (Fig. 8 *b, c*). Ved Fremstillingen af det fine kileformede Mønster i Vævets Midte maa Væversken tage særlige Traadpartier op ved Hjælp af Pinde, og det er meget varierede Mønstre, Indianerkvinderne kan fremtrylle med saa faa Midler. Det ejendommelige ved hele Arrangementet er iøvrigt, at Kæden i Virkeligheden er lagt op i Spiralførløb; overført til Væven ligger den i to Lag, og Væversken arbejder kun i det forreste. Naar det Parti, som ligger fremme, er vævet færdigt, rykkes et nyt Stykke Kæde frem i bekvemt Leje, og Arbejdet fortsættes. Til Slut maa Traadene overskæres, for at det færdige Baand kan frigøres af Væven.

Var det nu ønskeligt at fremstille en Vævning af større Omfang, blev Kæden f. Eks. gjort fast til en Gren i et Træ, medens Væversken satte sig paa Jorden med Benene lagt ind under sig, saaledes at hun støttede mod sine Hæle. Til begge Ender af Vævens Nederbom fastgjordes en Rem eller en stærk Snor, som Væversken lagde ind i Bøjningen under Knæene. Derved blev Kæden sat i Stræk ved Legemets Vægt, og hun var i Stand til at regulere Spændingen med en Bevægelse af Kroppen.

* Navaho-Stammen kan dog ikke uden Forbehold tilkendes Æren for alle disse fikse Fremgangsmaader. Den faar Skyld for at have lært en Del af sine Færdigheder af Kvinder, som blev røvet fra Pueblo-Stammen. Ad samme Vej menes den at have tilegnet sig Kendskab til Faarenes Røgt og Pleje og — muligvis ogsaa Dyrene selv — men hvordan Navaho'erne end har turet frem ad Kulturens Veje, saa er det i hvert Fald evident, at Metoderne viser Slægtskab med andre Folkeslags Arbejdsformer. Derom vidner bl. a. et lille Vasebillede (Fig. 9) fra Peru, Landet med en særlig fremragende Vævekunst. Her har Væversken ogsaa brugt at forankre den opspændte Vævning ved sin egen Krop. Princippet har den videste Udbredelse; det kan endog spores i skandinavisk Baandvævning. Ligeledes er Metoden med spiralløbende Kæde kendt fra de forskellige Himmelstrøg; for blot

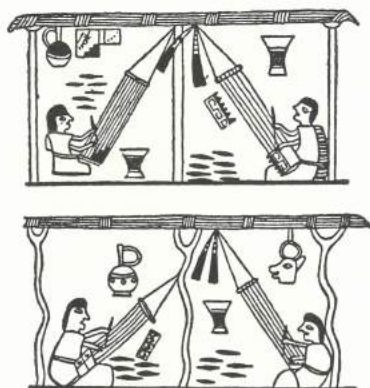

Fig. 9. Vasebillede fra Peru's Kystland. Fra Perioden 1.—6. Aarhundrede e. Kr. Efter Ch. A. Amsden.

at give et Par Eksempler kan nævnes, at den forekommer ved en lille primitiv Væv fra Bornholm, og at den findes anvendt ved en af de Væve, som „Monsunen“ bragte hjem fra sin farefulde Rejse til Sydhavet i 1935. Sidstnævnte Væv er fra St. Cruz (Fig. 10). Materialet, som er benyttet her, består af lyse Plante-

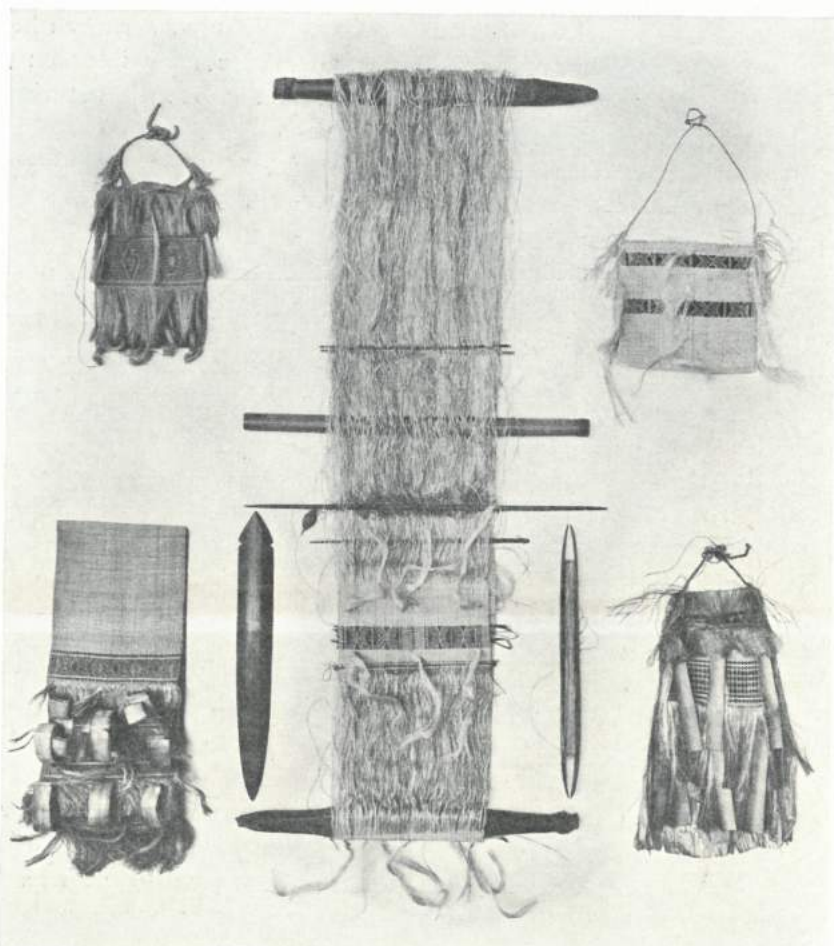

Fig. 10. Væv med Kæde i Spiralforløb. Hjembragt af „Monsunen“ fra St. Cruz. Ved Siden af Vævet ses et Vævesværd og en Skyttel. Uden om ses forskellige Produkter, 3 Tasker med Hanke og et Bælte.

fibre. Vævningen er Toskaft, som fremstilles ved Hjælp af Sølstock og Skelstock. Mønstret tages op med Pinde og fremtræder mørkt paa lys Bund. Der væves afpassede Stykker, beregnet til Bælter, Tasker el. lign. Taskerne bæres om Halsen og er desaarsag forsynet med flettede Hanke.

En Væv fra Ceylon minder umiddelbart om Navaho-Stammens Baandvæv, idet den er dannet af en simpel Træklov, altsaa en naturlig groet Tveje — men den anvendes unægtelig paa en noget anden Maade (Fig. 11). Kæden ligger her simpelt hen paa Jorden og ender i et stort Nøgle, der formentlig under Arbejdet fortøjes til et eller andet, maaske til en stor Sten. Til Kloven er fastbundet en Tværstang,

der fungerer som Sølstock, idet den bærer Løkkerne, som omfatter det ene Traadlag. Skelstocken, som efter al Sandsynlighed skulde ligge bag ved Sølstocken, savnes; den er antagelig gaaet tabt. Der væves Baner af ca. 20cm's Bredde. Materialet, der er blevet beskrevet som Bast, minder meget, baade i Farve og Karakter, om

Fig. 11. Væv fra Ceylon.

de Kokosmaatter, vi kender her. — At den vævende sidder paa Jorden under Arbejdet er et meget almindeligt Træk, men man har dog forskellige Metoder at indrette sig paa; saaledes viser Tegningen Fig. 12 en Beduin, der har spændt sin Væv op mellem fire nedrammede Pæle. Sølstocken hviler over et Par store Sten, selv har han placeret sig paa det færdigvævede Tøj og rykker frem, eftersom Arbejdet kræver det. Denne Metode skal være kendt fra Øvreægypten, i et Distrikt langs Saharas nordlige Del og vistnok ogsaa i Mesopotamien. Fra Persien har Magister Feilberg i 1935 hjemført Væven Fig. 13. Her er Kæden ganske kort, men den anbringes ligeledes direkte paa Jorden og fastholdes af fire Pæle. Sølstock og Skelstock forefindes som sædvanlig. Noget ejendommeligt er det derimod, at Vævningen er paabegyndt fra begge Ender af Kæden, hvilket er en meget stor Sjældenhed Heraf følger, at Arbejdets Afslutning maa finde Sted midt i Stoffet. Paa den Slags

Væve fremstiller Poppi-Stammen i Lur-e-stan afpassede Stykker Tøj beregnet til Sadeltasker. Tøjet bøjes sammen fra begge Ender ind mod Midten, saa der dannes to „Lommer“, ligesom ved en Tegnebog. Til Slut lukkes Aabningen til med en Snøring gennem en Række til Kanten syede Stropper (Snørebaandet er i øvrigt flettet i ganske samme Teknik som Snoren i Slyngen Fig. 1 a).

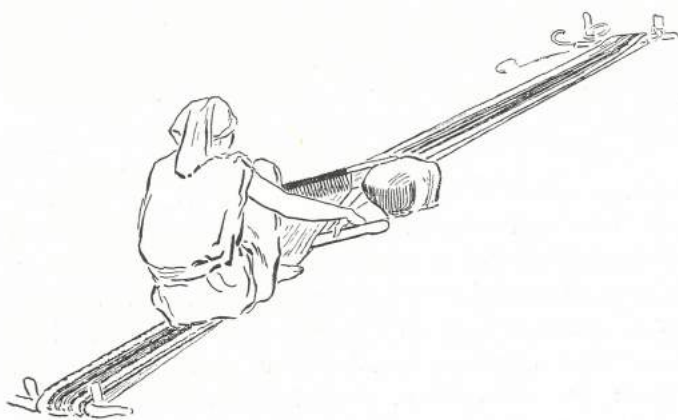

Fig. 12. Beduin som væver. Tegnet i Øvre Ægypten omkr. 1845.
Efter H. Ling Roth.

Man kan imidlertid ogsaa finde Vævestole, som viser mere udviklede Træk i Forening med ganske primitive. Et pudsigt Eksempel herpaa har vi i Væven Fig. 14, som stammer fra Sudan. Den afviger fra de Væve, vi hidtil har set, ved Brugen af *to* Sæt Søl, der tilmed er bundet saaledes, at de ikke alene hviler over en Stok *over* Kæden, men tillige omfatter en Stok *under* Kæden; de kan med andre

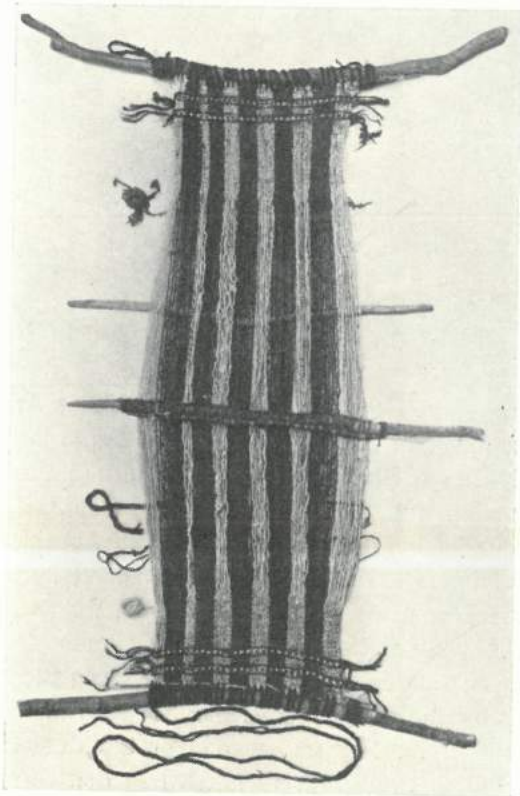

Fig. 13. Væv fra Lur-e-stan i Persien. Hjembragt af Mag. scient. C. G. Feilberg 1935.

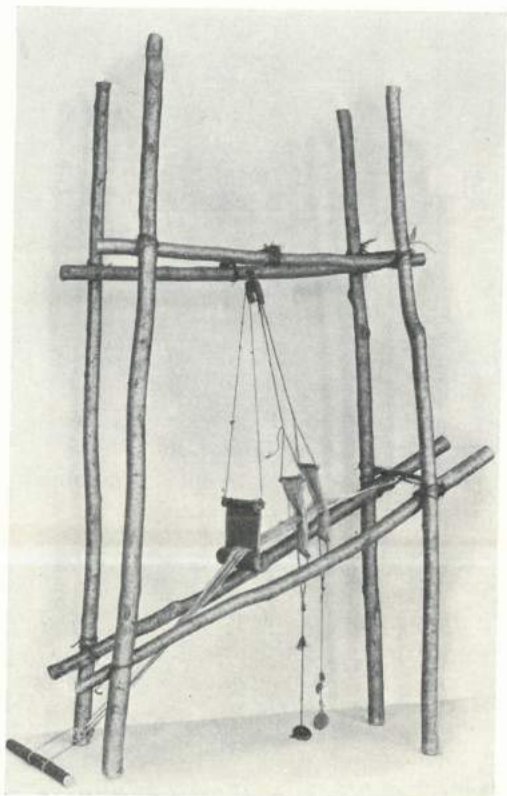

Fig. 14. Vævestol fra Ashanti. Hjembragt fra Dansk Guinea paa Guldkysten i 1850.

Ord trækkes i to Retninger, hvilket sker ved, at de er indbyrdes forbundet med en Snor, som løber over en Trisse, der sidder øverst i Væven. Nedadtil findes ligeledes Snore, hvori den vævende øver Træk med Fødderne. Naar det ene Sæt Søl hæves, sænkes det andet og omvendt. Kæden deles let og klart i to Lag, og den arbejdende har opnaaet den store Fordel at faa Hænderne helt frigjort til det øvrige Arbejde. I Snorene sidder forneden et Par Tramper eller „Pedaler“, dannet af en skiveformig Frugt, som de indfødte har fundet egnet til Formaalet. Den skydes ind mellem Tærne under Arbejdet. Undertiden ender Snorene i en Strop, som den vævende tager over sin store Taa. Yderligere er Væven forsynet med en Kam, hvormed Islætten kan slaas |sammen og Kædetraadene holdes i regelmæssig Orden Side om Side. Kammen er dannet af fine Spiler af Træ eller Rør, som samles i to Tværstænger. — Helt primitiv er imidlertid den Maade

hvorpaa Kæden arrangeres. Det uvævede Garn ligger i en lang Streng hen ad Jorden, bundet til en Sten. Og det færdigvævede Stof rulles op om en Pind, som Væveren gør fast til sin egen Person; ogsaa her reguleres Kædespændingen ved Kroppens Bevægelser. Væveren selv sidder paa en lav Skammel inde under Stilladset. Det er kun ganske smalle Tøjstrimler, der fremstilles i dette Redskab, ofte 6—8 cm brede. Der væves i Reglen af Bomuldsgarn i klare Farver, og af Mønstre ses Terner og Striber i mangfoldige Variationer. Tøjstrimlerne bliver syet sammen, saa de kommer til at danne virkelige, store Stykker; undertiden samles de saaledes, at Mønstrene bygger sammen efter en vis forudlagt Plan; undertiden blandes de tilsyneladende ganske vilkaarligt, hvilket kan give en overraskende frisk og munter Virkning og se storartet og malerisk ud. Afstanden fra Væverens Albue til Fingerspids regnes for en Maalenhed, hvorefter Stoflængden bliver beregnet, naar Arbejdet skal betales.

Muhammedanerne i Sudan bruger en Kjortel eller Tunika, som er sammensat af den nævnte Slags smalle Tøjstrimler. Kjortlen er helt lige og saa lang, at den naar Jorden baade for og bag. Halshullet er tilskaaret, men derudover kræver Dragtens Formning intet Indgreb i Tøjet, Ærmer findes ikke, idet Armene stikkes ud af et Par Aabninger i Sidesømmen, og Slidserne er saa lange, at de omtrent naar til Underkanten. Naar Klædningsstykket er tildannet saaledes, overbroderes hele Stoffladen, og de mange Sømme skjules omtrent.

Det skal fortrinsvis være Mændene i Sudan, der væver paa Trædevævestolen, og Arbejdet gaar for sig i det fri. Spindearbejdet indøves af Børn allerede i 3—4-aars Alderen, men paahviler hovedsagelig Kvinderne, som dog ogsaa har deres egen Væv inde i Husene. Denne bestaar blot af et Par lodrette Stave, der er spaltede foroven, saa de kan bære en Tværstang, hvorfra Kæden hænger ned. Nederst i Væven ligger ligeledes en Bom, som modtager det færdigvævede Tøj, og Vævningen foregaar nedefra. Stoffets Bredde bliver 60—70 cm, og der væves netop den Længde, der passer for et Lændeklæde. Det er gangbart Maal, og det falder ingen ind at ændre noget ved det.

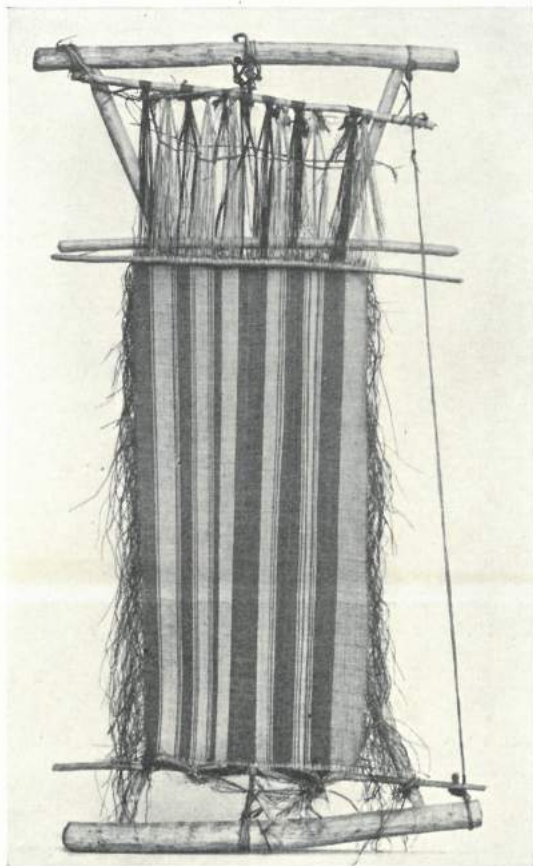

Fig. 15. Væv fra Kamerun i Vestafrika.

Der findes, som allerede antydnet, forskellige Sorter af Plantefibre og Bast, der besidder saa megen Styrke og Elasticitet, at de lader sig væve uden at gennemgaa en Spindeproces. Det maa vist anses for givet, at vi i Arbejdet med disse Stoffer møder noget aldeles uoprindeligt, og naar Produkter af den Slags Materialer virker saa fængslende og tiltalende, skyldes det næppe alene det fremmedartede Præg; snarere er det, fordi de er saa inderlig naturlige. Allersmukkeste er i Grunden et saadant Vævearbejde under Tilblivelsen. Der er en absolut Harmoni mellem det

Fig. 16. Vævende Neger fra belgisk Kongo.
Efter Héléne Loir.

enkle Redskab af raat afskrællede Grene og Produktet. Billedet Fig. 15 viser en Maattevævning, som stammer fra Kamerun, et Distrikt, der ligger ved Bugten paa Afrikas Vestkyst. Væven bestaar af de sædvanlige fire Pinde, som understøttes af et let Trækryds, og selv Søllerne er her af Bast. Lidt sydligere i Landet, hos Kongonegrene, væves Maatter paa en lignende Væv, som dog her bindes op ved en vandret Stang. Den arbejdende sidder paa Jorden og holder Vævets Traade i Spænding ved Hjælp af Fødderne (Fig. 16). Ogsaa til dette Træk kan gives en europæisk Parallel. Ved Udførelsen af en Slags Flettearbejde, som endnu tæt til vore Dage er blevet dyrket inde i Østeuropa, har Kvinderne brugt at lægge Kædetraadene op mellem to Stænger; den ene blev anbragt ved en Loftsbjælke, medens den anden blev traadt ned mod Gulvet af den arbejdendes Fødder.

Selv denne kortfattede Oversigt over et Udvalg af Etnografisk Samlings Væve vil vise, at der er en Sammenhæng mellem Naturfolkernes Metoder og visse gamle Arbejdsformer og Redskaber, som endnu kan paavises sporadisk i Europa. Til Forstaaelse af vor egen Vævekunst og den Udvikling, den har gennemløbet fra Fortid til Nutid, kan vi paa mange Maader hente Hjælp hos de Mennesker, som hidtil har unddraget sig Mekaniseringen af deres Tekstilarbejder. Den Friskhed og Ynde, der præger disse Vævninger, placerer dem paa et meget højt Niveau indenfor Vævekunsten. Det er efterhaanden blevet Skik at betegne Naturfolkernes tekstile Frembringelser som primitive, og jeg har selv gjort det her, fordi det er vanskeligt at finde Udtryk, der karakteriserer deres Egenart, men det er ikke fuldt tilfredsstillende. Vævningerne er nemlig ikke i egentlig Forstand primitive, idet de ofte røber Kultur og forbløffende stor manuel Færdighed og Sikkerhed hos Udøveren. Det er Hjælpemidlerne, der er primitive, og man kan diskutere, om det betegner noget større Fremskridt i æstetisk og kulturel Henseende, at vi lader Arbejdet ske ved højt udviklede Redskaber og Maskiner, medens Naturfolkene bevarer den fine Kontakt med Arbejdet ved at lægge Vægten paa den direkte personlige Indsats.